Ч. 148 Второкъ 6 (18) липня 1893. Рôкъ III.

Выходить у Львовѣ що дня (кромѣ недѣль и гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Адміністрація: улиця Чарнецкого ч. 8.

Редакція: ул. Францішканьска ч. 10, дверѣ 10.

Письма приймають ся лишь франкованŷ.

Рекламаціѣ непечатанŷ вôльнŷ вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Передплата у Львовѣ въ Адміністраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Старостствахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Новый законъ войсковый въ Нѣмеччинѣ.

Въ суботу закôнчила ся остаточно въ нѣмецкôмъ парламентѣ дебата надъ новымъ закономъ войсковымъ. Цѣсарь Вільгельмъ и его правительство поставили на своѣмъ. Коли попередный парламентъ не хотѣвъ ухвалити нового закона, то его розвязано, розписано новŷ выборы, скликано новый парламентъ и остаточно знайшла ся бôльшôсть, що правда, не велика, котра ухвалила законъ, до котрого верходоводячŷ въ Нѣмеччинѣ круги привязують забезпеченє будучности державы. При третôмъ читаню въ суботу голосувало за предложенемъ войсковымъ 201 посолôвъ, противъ него 185; не было въ парламентѣ всего лишь 5 посолôвъ, а то трохъ зъ центрумъ, одного зъ партіѣ народнои, котрый есть недужій и одного Поляка, Чарлиньского, котрый, якъ здаесь, зъ засады не явивъ ся въ парламентѣ. Коли зважить ся, що бôльшôсть за предложенемъ войсковымъ выносила всего лишь 16 голосôвъ а дальше, що Поляки розпоряджають въ парламентѣ 19 а антисеміты 17 голосами, то мусить впасти въ очи, що сѣ партіи були въ парламентѣ рѣшаючŷ и що вôдъ нихъ зависѣла судьба предложеня войскового. Котра именно зъ тыхъ партій причинила ся найбôльше до ухваленя нового закона, видко и зъ сензаційнои подѣѣ, якъ стала ся пôдъ конецъ засѣданя парламенту въ суботу, а котра, якъ кажуть, стояла нѣбы то лишь въ посереднôй звязи зъ ухвалою парламенту.

На короткій часъ передъ закрытємъ парламенту, коли вже результатъ голосованя бувъ звѣстный, явивъ ся въ будынку парламентарнôмъ цѣсарь Вільгельмъ, котрый, якъ кажуть, приѣхавъ попращати ся зъ канцлеромъ Капрівімъ, бо вечеромъ того дня по десятôй годинѣ мавъ вôдъѣзджати до Кіль. (Пôсля офіціяльнои вѣсти приѣхавъ цѣсарь выслухати рапорту канцлера). Появленє ся цѣсаря въ будынку парламентарнôмъ було для всѣхъ несподѣванкою и выкликало велику сензацію. Цѣсарь бувъ убраный въ ґалевôмъ унiформѣ ґвардійскихъ гузарôвъ и зайшовъ до комнаты канцлера державного ґр. Капрівіого и перебувъ тамъ 20 мін. Цѣсарь розговорювавъ тамъ зъ канцлеромъ ґр. Капрівімъ и секретаремъ державнымъ Маршальомъ, а вôдтакъ зъ послами Штумомъ и Косцельскимъ. Въ парламентарныхъ кругахъ розôйшлась заразъ вѣсть, що цѣсарь надавъ бар. Штумови велику ленту ордера Гогенцоллернôвъ, а послови Косцельскому, котрому надавъ ордеръ зелѣзнои короны другои клясы, дякувавъ за становище Полякôвъ въ справѣ войсковôй и додавъ, що не забуде имъ того нѣколи. Появленє ся цѣсаря въ будынку парламентарнôмъ выкликало тымъ бôльшу сензацію, що цѣсарь вôдъ часу свого вступленя на престолъ явивъ ся тутъ першій разъ. Въ слѣдъ за тымъ наступило закрытє парламенту и ґр. Капріві промовивъ:

„Мои Панове! Зъ великимъ вдоволенємъ витають Є. Вел. Цѣсарь и его высокŷ союзники результатъ Вашихъ нарадъ. Крѣпка вѣра въ то, що парламентъ ухвалить признанŷ за конечнŷ жертвы не обманула. Чимъ непохитнѣйше есть переконанє сполученыхъ правительствъ, що предложена мѣра збôльшеня войска не переходить поза потребу, зъ тымъ бôльшою вдячностію вôдчувають они, що зрозумѣнє конечности реформы войсковои переймає чимъ разъ ширшŷ круги и довело тутъ въ парламентѣ до ухваленя предложеня. Уважаю то собѣ за особливу радôсть, що Є. Вел. Цѣсарь поручивъ менѣ высказати Вамъ свою найвысшу подяку. На приказъ Є. Вел. закрываю парламентъ“.

Не вôдъ рѣчи буде подати тутъ головный змѣстъ ухваленого теперь въ Нѣмеччинѣ нового закона войскового; вôнъ есть слѣдуючій:

Арт. I. §. 1. Презенційна сила нѣмецкого войска въ часѣ мира що до числа рядовыхъ, фрайтрôвъ и старшихъ фрайтрôвъ установляє ся на часъ вôдъ 1 жовтня 1893 ажь до 31 марта 1899 р. на 479.229 мужа яко пересѣчна сила рôчна. Въ нѣй беруть участь звязковŷ державы зъ власною управою военною въ мѣру числа населеня. Однорôчнŷ охотники не вчисляють ся до презенційного стану въ часѣ мира. Посады пôдофіцирôвъ такъ само якъ и посады офіцирôвъ, лѣкарѣвъ и урядникôвъ установляє етатъ правнои адміністраціѣ.

§. 2. Вôдъ 1 жовтня 1893 р. буде пѣхота уформована въ 538 баталіоны и 173 пôвъбаталіоны, кавалерія въ 465 шкадроны, польна артилерія въ 494 батеріи, пѣша артилерія въ 73 баталіоны, піоніры въ 23 баталіоны, вôддѣлъ зелѣзничій въ 7 баталіонôвъ, трены въ 27 баталіонôвъ.

Арт. II. На часъ вôдъ 1 жовтня 1893 р. ажь до 31 марта 1899 р., що до обовязку службы стають правосильнŷ слѣдуючŷ постановы:

§. 1. На часъ обовязку службы въ сталôй арміи обовязанŷ суть люде зъ кавалеріѣ и кôннои артилеріѣ польнои служити безперерывно першŷ три роки, всѣ иншŷ люде першŷ два роки. На случай конечного скрѣпленя можуть на цѣсарске розпорядженє задержати ся въ чиннôй службѣ люде, котрŷ пôсля першого уступу мають бути розпущенŷ. Таке задержанє числить ся за вправу пôсля закона о обовяз-

1)

Артезійскŷ керницѣ и тепличины.

I.

Нашŷ читателѣ мають певно ще свѣжо въ памяти всѣ тŷ вѣсти, якŷ надходили про катастрофу въ мѣстѣ Пилѣ (Шнайдеміль) въ Познаньщинѣ въ королествѣ прускôмъ, а всежь таки позволимо собѣ пригадати ихъ тутъ коротенько. Коли тамтого року пôдчасъ холеры стали по мѣстахъ и селахъ робити порядки а особливо очищувати керницѣ та добувати чисту и здорову воду до питя, показало ся въ Пилѣ, що тамъ була одна стара керниця, въ котрôй вода була нездорова до питя. Маґістратъ наказавъ тогды, щобы добути здоровѣйшу воду, поглубити ту керницю а мѣскій керничникъ Гутъ почавъ вертѣти ее глубше. Коли вôнъ вывертѣвъ вже дѣру на 54 метрôвъ глубоку, стала вода бухати зъ неи зъ такою силою, що грозила залити цѣле мѣсто. Не було на разѣ иншои рады, лишь якось затамувати ту воду. Керничникъ запустивъ тогды въ дѣру руры и якось спинивъ выбухъ воды, але не на довго. Зъ початкомъ сего року показало ся, що вода добуває ся попри руры и що земля коло керницѣ зачинає западати ся; треба було знову щось радити. Керничникъ думавъ, що коли вывертить ще глубину керницю, то може вода перестане зъ такою силою добувати ся и ставъ знову дальше вертѣти. Коли однакожь довертѣвъ ся до глубины 75 метрôвъ, вода почала бухати ще зъ бôльшою силою а заразомъ несла зъ собою таку масу намулу, пѣску и землѣ, що до пять недѣль выкинула не менше лишь 8400 кубічныхъ метрôвъ всѣлякого намулу. Въ слѣдъ за тымъ почала западати ся земля не лишь доокола самои керницѣ, але и на сусѣднихъ улицяхъ, домы стали усувати ся, пукати а вôдтакъ и валити ся. Въ мѣстѣ зробивъ ся страшенный переполохъ, бо здавало ся, що вже цѣле мѣсто западе ся, позаякъ нѣхто не знавъ способу, якъ здержати воду. Покликано наконецъ керничника зъ Берлина, якогось Баера, великого знатока въ справѣ верченя керниць артезійскихъ и ажь той, бодай на разъ, давъ раду. Вôнъ уставивъ понадъ керницею высоку на 12 сяжнѣвъ руру и здержавъ воду. Вода стоить теперь въ тôй рурѣ и вже не бухає зъ неи; але найбы та рура зôпсувала ся и звалилась, то вода зачала бы на ново бухати и грозила бы нова катастрофа.

Подôбнŷ катастрофы при верченю артезійскихъ керниць, якъ та послѣдна въ Пилѣ, бували вже неразъ. Такъ казавъ одень властитель реальности въ Гамерсмайсъ, Брукъ, вертѣти артезійску керницю на своѣмъ ґрунтѣ. Коли доверчено ся вже до 60 сяжнѣвъ глубины и вытягнено сверделъ зъ землѣ, бухнула вода наразъ зъ такою силою, що залила ему весь его ґрунтъ и хату. Зробивъ ся великій ставъ. Въ сподѣ пôдъ домомъ були кухня и челядна; вода и ихъ позаливала та поробила зъ нихъ саджавки, ба зачала вже и фундаменты пôдмулювати и грозила вже велика небезпечнôсть не лишь самôй реальности Брука, але й сусѣднымъ. Тогды вмѣшавъ ся до сего маґістратъ та приказавъ забити керницю деревлянымъ чопомъ. Але що вбють деревляный чôпъ въ руру, то вода выпхає его зъ руры, кине нимъ высоко въ гору и бухає знову. Хотѣли замкнути руру зъ верха зелѣзною накрывою, але й то не помагало нѣчо. Тогды прийшло комусь на гадку запускати въ первѣстну руру другу, але дрôбку вузшу, такъ, щобы она якъ разъ приставала до першои. Запущено отже до першои руры другу, до другои и третю и такъ дальше, ажь наконецъ звужено отвôръ такъ, що вода перестала бухати и тымъ способомъ забито керницю. Такимъ способомъ пробовали теперь и въ Пилѣ забити керницю, але то не удавало ся.

Щожь то суть керницѣ артезійскŷ, яке ихъ значѣнє, якъ ихъ вертять и зъ вôдки бересь въ нихъ вода, та що за сила гонить нею зъ такъ великои глубины?

Глубоко верченŷ (не копанŷ) керницѣ называємо артезійскими а то длятого, що того рода керницѣ почали робити перший разъ въ Европѣ въ 12 столѣтю въ пôвнôчно-захôднôй Франціи, въ провінціи званôй Артоа, въ нинѣшнôмъ департаментѣ Па-де-Кале. Вôдъ назвы провінціѣ Артоа — по латинѣ Артезіюмъ — пôшла и назва керниць артезійскихъ. Въ мѣстѣ Ліллеръ въ сѣй провінціи була, кажуть, въ тамошнôмъ монастири така верчена керниця вже въ 1126 р. Въ 500 лѣтъ пôзнѣйше вы-

кахъ служеня при войску зъ 9 падолиста 1867 р.

§. 2. Людемъ, котрыхъ по двол҄ѣтнôй чиннôй службѣ розпущено, можна въ першôмъ роцѣ по ихъ розпущеню заказати выѣздити за границю на часъ, въ котрôмъ они не покликанѝ до чиннои службы.

§. 3. Люде зъ кавалерiѣ и кôнної артилерiѣ полнои, що служили въ сталôй армiи чинно черезъ три роки, служать въ краєвôй оборонѣ першого покликаня лишень три роки.

Арт. III. Постановы арт. II. §. 1 Першiй уступъ, не вôдносять ся въ першôмъ роцѣ по введеню въ житє сего закона до тыхъ людей, котрѝ по двол҄ѣтнôй чиннôй службѣ мали бы бути розпущенѝ; однакожь такє задержанє числить ся за вправу а такъ само якесь можливе покликанє въ згаданôмъ часѣ.

Переглядъ політичный.

Зъ Вѣдня доносять, що порѣшенє справы заказу вывозу пашѣ за границю, наступить вже въ найблизшихъ дняхъ.

На осѣннѝ маневры на Угорщинѣ приѣдуть нѣмецкiй цѣсарь, король саскiй и саскiй наслѣдникъ престола, баварскiй князь Леопольдъ и князѣ нѣмецкiй та англiйскiй. Приѣздъ наступить дня 16 вересня.

Гостинѣ єгипетского кедива въ Константинополи приписує француска праса першорядне значѣнє. Figaro каже, що Аббасъ-Паша выхавъ до Константинополя противъ рады льорда Кромера отже и противъ волѣ Англiѣ. Вôнъ поѣхавъ вôддати поклôнъ султанови и дати тымъ самымъ доказъ, що Єгипетъ становить ще часть оттоманьскои державы, отже що окупацiя англiйска може бути лишь тымчасова.

Новинки.

Львôвъ дня 17 липня.

— **Бурмистромъ Грималова** выбрано п. Вольфа Бадiяна, єго заступникомъ лѣкаря Войтковского, а асесорами пп. Юркого и Пазирского.

— **Вечерницѣ въ честь Т. Шевченка.** День св. апостолôвъ Петра и Павла святкували громадяне Гаѣвъ заловецкихъ дуже торжественно и поважно, бо помянули въ тôмъ дни першими вечерницями память незабутного кобзаря Тараса Шевченка. Въ просторôй и гарно прибранôй хатѣ п. Михайла Чеховича зôбрали ся поважнѝ господарѣ въ родинами; прибувъ п. учитель Гр. Назаревичь зъ краснымъ и добôрнымъ хоромъ, зложенымъ въ хлопцѣвъ и дѣвчатъ, явились такожь запрошенѝ гостѣ зъ интелiґенцiѣ якъ рускои такъ и польскои. Зôбраныхъ повитавъ довшою промовою Гр. Питлярь, въ котрôй зазначивъ и пояснивъ значѣнє нашого Кобзаря яко громадянина, заохочуючи селянъ до просвѣты и щирои працѣ надъ собою. Потôмъ пописувавъ ся хоръ, декляматорки и декляматоры и выконали кожду точку проґрамы дуже удатно. Хоръ вôдспѣвавъ: „Не згасайте яснѝ зорѣ“, „Де єсть руска вôтчина“, „На берѣжку“, „Дѣвча въ сѣнехъ“, „Щасть намъ Боже“ и „Верховино“. Зъ выконаня точокъ видно, що п. учитель завдавъ собѣ много труду надъ своими спѣваками, тожь присутнѝ нагороджували єго рясными оплесками. Гарно вôддеклямували: Олеся Макаръ „Калину“ Шевченка, Анна Бурлакъ въ „Наймички“, И. Доворскiй „На похоронъ Шевченка“, Сильвестеръ Питлярь „Погоню“, И. Чеховичь „Тополю“ и И. Макаръ „Утоплену“. Вкôнци вôдспѣвавъ хоръ „многая лѣта“ въ честь Є. Вел. Цѣсаря, зôбраныхъ гостей та господаря, котрому за вôдступленє хаты и за угощенє гостей належить ся подяка. При спôльнôмъ пирѣ заряджено складку на добродѣйнѝ цѣли и зôбрано 12 зр. Сю складку розложено такъ: на памятникъ Тараса 6 зр., на будову руского театру 4 зр. а 2 зр на бурсу тернопôльску. По вечерницяхъ забавлялась молодѣжь при звукахъ музики до пôзнои годины. Дай Боже, щобы сѝ вечерницѣ були початкомъ просвѣтного руху середъ нашои громады, чого лишь пожелати.

— **Слѣдство** въ справѣ нападу вѣденьскихъ студентôвъ-москвофiлôвъ на Є Е Митрополита занехано. Минувшого тыжня судъ краєвый старавъ ся приспѣшити слѣдство и въ тôй цѣли телеґрафiчно жадавъ всякихъ информацiй и пояснень зъ Галичины. Рôвночасно и ректоръ вѣденьскiй старавъ ся о поспѣхъ въ цѣлôй справѣ Але послѣдными днями ухвалила рада суду краєв. застановити слѣдство, хочь тому спротивила ся прокураторiя. Въ пятницю дôстала ся справа зновъ до высшого суду, котрый постановивъ сейчасъ увôльнити студентôвъ зъ вязницѣ и слѣдство занехати. О сѣй ухвалѣ повѣдомлено телефонiчно судью слѣдчого а сей взвавъ увязненыхъ та повѣдомивъ ихъ, що суть вôльнѝ и що Є. Е. Митрополитъ Сембратовичь не жадає дальшого доходженя супротивъ демонстрантôвъ. О год. 2½ выйшло 8 увязненыхъ зъ вязницѣ по тритыжневôмъ увязненю. Алексевичь мусѣвъ на вôдходнôмъ заплатити 4 зр. 20 кр. за занечищенє яйцями ваґону. А що Черлюнчакевичь и Крушиньскiй суть офiцирами резервовыми, то мабуть власть войскова зарядить противъ нихъ доходженє.

— **Зъ Ярослава** пишуть: На вѣсть о приѣздѣ Є. Вел. Цѣсаря въ першихъ дняхъ вересня до нашого мѣста, завязавъ ся ту комiтетъ въ цѣли достойного принятя Єго. Зъ рады мѣскои выбрано чотири комiсiѣ, котрѝ мають заняти ся почетною сторожею, украшенємъ мѣста, дорогами и мешканями.

— **Гусятинъ згорѣвъ!** Дня 14 липня въ полудня запаливъ ся малый, соломою критый домикъ бѣдного боднара въ Гусятинѣ. Причиною огню бувъ зле збудованый коминъ. Той домикъ стоявъ въ найгустѣйше населенôй частинѣ мѣста, а що бувъ соломою пошитый, то згорѣвъ въ однôй хвили, а вôдъ него заняли ся иншѝ домы, такъ що за двѣ годины цѣлый ринокъ стоявъ въ огни, а такожь частина мѣста надъ Збручемъ. Мѣсцева сторожа огнева мимо всякихъ старань не могла спинити. Згорѣли: церковь, всѣ склепы и домы въ ринку, божниця и аптика и звышь нишихъ 200 домôвъ. Около 3000 населеня, переважно жидôвского, осталось безъ даху и хлѣба. О годинѣ шестôй приѣхали сторожѣ пожарнѝ въ Копычинець и Чорткова и ажь при ихъ помочи удало ся спинити огонь. Костелъ и головна улиця, замешкана христiянами, де находять ся такожь всѣ уряды, не погорѣли Люде ходять по руинѣ та плачуть. Завязавъ ся комiтетъ для несеня имъ помочи. Годить ся имъ помочи, чимъ хто може.

— **Справа електричнои зелѣзницѣ у Львовѣ** вже остаточно полагоджена. Львôвска рада мѣска приняла оферту вѣденьскои фiрмы Сименсъ и Гальске, котра обовязала ся выбудовати у Львовѣ електричну зелѣзницю на свôй коштъ и вести єѣ рухъ два роки. Вôдтакъ купить мѣсто ту зелѣзницю и завяже краєве електричне товариство, котре буде завѣдувати нею. До 25 мая 1894 має бути готова електрична зелѣзниця зъ головного двôрця до стрыйского парку; до 1 серпня 1894 на Лычакôвску улицю, а по выставѣ до лычакôвского кладовища. Роботы коло тои зелѣзницѣ мають сейчасъ зачати ся. Що до освѣтленя мѣста рѣшено не вязатись зъ тою фiрмою. Пересѣчно обчисляють, що трамвай кôнный и електричный у Львовѣ перевезе за рôкъ пять и пôвъ мiлiона людей. А що Львôвъ має теперь 128.000 людей, то на кождого мешканця припадає на рôкъ 42 разы ѣхати мѣскими зелѣзницями. Не знати, чи такъ буде. Рôчный дохôдъ зъ електричнои зелѣзницѣ обчисляють на звышь 190.000 зр.

— **Тучѣ.** Дня 13 с. м. пôдъ вечѣръ навѣстила страшна туча мѣсто Бучачъ. Градъ величины и голубиныхъ яєць падавъ черезъ 20 мiнутъ зъ величезною силою и понѣвечивъ огородовину та садовину такъ, що не то овочѣ, але й листє постинавъ зъ деревъ. Потôкъ що плыне мѣстомъ, прибувъ дуже, филѣ несли великѝ каменѣ, котрѝ розбили муръ охоронный при березѣ, знесли єго зовсѣмъ, а рвучи по кусневи лѣвый берегъ, дôстали ся ажь до фундаменту найблизшои каменицѣ, котра вôдъ тыхъ ударôвъ каменѣвъ дуже потерпѣла. Вода нанесла таку купу камѣня, що уложила зъ нихъ цѣлый валъ, що здержавъ бѣгъ Стрипы и єѣ корыто въ тôмъ мѣсци зробивъ значно вузшимъ. Въ каждôмъ майже домѣ градъ

верчено въ Фортъ-Ирбенъ керницю, зъ котрои вода розходила ся по всѣхъ домахъ въ мѣстѣ ажь на найвысшѝ поверхи. Але першiй початокъ верченыхъ керниць сягає въ дуже давну давнину, бо ажь до Хинцѣвъ и старыхъ Єгиптянъ.

Здаєсь, що першiй починъ до верченя артезiйскихъ керниць дали Хинцѣ. Въ округѣ У-Тунґъ-Кiяо, коло мѣста Кiятiнґъ, недалеко вже границь Тiбету єсть на просторѣ, що занимає не бôльше якъ 10 годинъ ходу вздовжь а 4 год. въ поперекъ, може якихъ 10 тысячѣвъ верченыхъ керниць, лишь що они не дають воды до питя, а сыровицю та по части и горѣючѝ ґазы. Декотрѝ зъ тыхъ керниць суть глубокѝ ажь на 900 метрôвъ а отворъ въ нихъ не бôльшiй якъ на пядь. Лишь хиба Хинцѣ, нарôдъ дуже вытревалый, працьовитый и спосôбный, могли здобути ся на то, щобы вывертѣти такъ богато и такъ глубокѝ керницѣ; треба при тôмъ звaжити ще й то, що они не уживали до верченя нѣякихъ машинъ, лишь все робили руками. До верченя уживають они ще й нинѣ тяжкого сталевого долота, котре важить якихъ 300 до 400 фунтôвъ. То долото пôдтягають мôцною линвою зъ пальмового лыка въ гору и спускають вôдтакъ на землю въ камѣнѣ; долото за каждый разъ розлупить трохи камѣня и такъ выдовбує въ нѣмъ чимъ разъ бôльшу дѣру, ажь наконець зробить ся такъ глубока дѣра, що дôйде до того мѣсця, де въ глубинѣ землѣ єсть вода, взглядно тутъ, сыровиця. Такъ працюють они день и нôчь черезъ кôлька лѣтъ; що шѣсть годинъ змѣняють ся робôтники. Неразъ бyває такъ, що долото урве ся и застрягне въ земли, зъ вôдки вже не можна єго выдобути; тогды треба єго другимъ долотомъ розбивати, коли вже робота за далеко поступила и дѣра вже значно глубока, або вертѣти нову дѣру. Таке розбиванє долота забирає неразъ 5 або 6 мѣсяцѣвъ часу, тожь можна собѣ легко представити, яка то трудна робота и не диво, що декотрѝ керницѣ треба тутъ було вертѣти по кôлька и кôльканацять лѣтъ. Але ще гôрше бyває, коли долото не вертить просто, лишь бере ся чимъ разъ бôльше на скôсъ; тогды вже нема иншои рады, якъ лишь вертѣти иншу дѣру. Що Хинцѣ знали сей спосôбъ верченя керниць дуже давно, то рѣчь певна, бо они не выучили ся єго вôдъ нѣякого иншого народу въ свѣтѣ; скорше можна сказати, що вôдъ нихъ выучили ся того старѝ Єгиптяне.

Звѣстно, що вже старѝ Єгиптяне спроваджували собѣ воду до питя зъ оазъ въ Лiбiйскôй пустини. Въ оазахъ Дахель и Харґе въ Лiбiйскôй пустини суть ще до нинѣ слѣды, що тамъ колись процвитало высоко культурне житє. Тутъ знаходять ся руины святинь єгипетскихъ, побудованыхъ зъ величезного тесового камѣня, зъ красными и добре ще задержаными гiероґлiфами. Засыпанѝ керницѣ и купки знидѣлыхъ деревъ, що означають може мѣсце давныхъ керниць, та множество порозкиданыхъ середъ пѣску пнѣвъ, суть мабуть найлѣпшимъ доказомъ, що тѝ оазы процвитали колись за давныхъ єгипетскихъ королѣвъ и що не якась змѣна въ природѣ, лишь таки людска рука ихъ зруйнувала и замѣнила въ пустиню. Въ оазѣ Дахель коло мѣста Касръ єсть нинѣ якихъ 30 до 40 жерелъ, зъ котрыхъ деякѝ походять зъ дуже давныхъ часôвъ. Нинѣ роблять тамъ керницѣ въ той спосôбъ, що зъ великимъ трудомъ копають глубокѝ закопы, доки ажь не добудуть ся до крейдового марґлю; тогды роблять зъ акацiєвого дерева скринѣ на 2 стопы вздовжь и вширъ великѝ и кладуть одну на другу та збивають ихъ кôлками. Коли вже уставлять тѝ скринѣ, то пробивають послѣдну верству пѣсковця, а тогды бухає вода зъ такою силою, що робôтники неразъ ледви що можуть утечи. Керниця наповняє ся тогды водою по самѝ береги, а єѣ спускають вôдтакъ ровами и такъ при єѣ помочи роблять середъ пустинѣ красно зеленѣючѝ ся огороды. Цѣла оаза Дахель и Тебенъ густо подѣравлена такими керницями, але они по найбôльшôй части засыпанѝ. Ажь сего столѣтя вôдкрыто декотрѝ зъ тыхъ керниць, а коли ихъ розкопано и очищено, то вода почала зъ нихъ знову бухати, а въ однôй выносила навѣть рыбу. Подôбне зъявище показалось було такожь въ Ельбефъ коло Руанъ у Францiи: коли тамъ выверчено керницю на 107 метрôвъ глубоку, то разомъ зъ водою стала выплывати и рыба.

Въ новѣйшихъ часахъ почали въ Европѣ вертѣти артезiйскѝ керницѣ вôдъ 1816 р., коли то одно париске товариство вызначило за выверченє такои керницѣ 3000 франкôвъ нагороды. Вôдъ того часу настали такѝ керницѣ въ многихъ сторонахъ, особливо по

повыбивавъ богато шибъ. Той градъ бувъ того дня и въ селахъ: Журавинцѣ, Нагôрянка, Озеряны, Новотанцѣ Жизномѣра, Рукомиша, Бариша и Олешѣ.

— **Холєра** Тому що вѣсти про холєру въ сусѣдныхъ краяхъ що разъ грôзнѣйшѝ, заострено у Львовѣ знову приписы санітарнѝ, а комісіѣ урядують такъ, якъ минувшого року. Особы, що приѣздять до Львова зъ Россіи, Франціѣ, Угорщины и Семигороду, мають пôддати ся надзорови лѣкарскому, а Львовяне мають доносити сейчасъ властямъ про кождый пôдозрѣный выпадокъ.

— **Планы** будовы зелѣзницѣ зъ Тернополя до Галича находять ся теперь въ бюрѣ зелѣзничôмъ Выдѣлу краєвого, де ихъ пильно студіюють. Сего четверга, що прийде, выѣздить зô Львова комісія, котра объѣде всю околицю межи Тернополемъ а Галичемъ, и розслѣдить всѣ обставины, середъ якихъ має зелѣзниця будовати ся. До сеи комісіѣ належать члены Выдѣлу краєвого пп. Верещиньскій и Савчакъ, и инжинеръ Свѣтковскій.

— **Посуха у Франціи**. Коли у насъ дощу ажь за богато, у Франціи пануе така страшна посуха, що она може державѣ бôльше пошкодити, нѣжь вôйна въ року 1870. Середнѝ и дрôбнѝ господарства у Франціи середнôй и схôднôй, въ Нормандіи и Бретаніи зруйнованѝ. Пашѣ нема; малый сотнарь сѣна, за котрый плачено давнѣйше 1 зр. до 1·20 зр., коштує теперь неразъ 5 зр. Худоба щоразъ дешевѣє; неразъ властителѣ покидають на дорогахъ и поляхъ волôвъ, конѣ и коровы, бо не мають ихъ чимъ кормити. На однôмъ торзѣ въ Мірекуръ спродано три конѣ за нецѣлыхъ 3 зр. Въ Дарней пару добрыхъ 3 лѣтныхъ волôвъ куплено за 25 зр. Мясо дуже тане. Луки и поля жовтѝ и спаленѝ. А до того всего ще прилучає ся така бѣда, що де далѣ — воды не стане въ декотрыхъ околицяхъ. Богато значныхъ рѣкъ можна теперь перейти сухою ногою, перескакуючи зъ каменя на камѣнь. Въ Крікето ведро воды до питя коштує 15 сантимôвъ.

— **Всѣлякѝ нещастя** спадають на американьску выставу въ Шікаґо. Тому тыждень надъ будынками выставы лютила ся така буря, що кождый будынокъ має вôдъ неи памятку; именно чогось єму недостає. Межи людьми наставъ тогды великій переполохъ, але нѣхто не згинувъ. За те на озерѣ Мічіґаньскôмъ перевернула страшна буря богато лодей, черезъ що зъ 30 осôбъ втратило житє. Ледви минуло одно нещастє, а ту вже друге впало. Въ понедѣлокъ повставъ на выставѣ досить значный пожаръ. Сторожа огнева взяла ся сейчасъ до роботы, але заки мъ огонь придушили, одна вежа впала, забила 30 людей, а поранила тяжко 60. Шкода въ того огню выносить цѣлый міліонъ зр.

— **Кôлька чиселъ про розводы.** Дня 27 липня 1884 р. оголошено у Франціи право розводу. Зъ того часу чимъ разъ бôльше розводôвъ Въ роцѣ 1884 прийшло 4641 поданъ въ просьбою о розводъ, въ р. 1886 вже 11.614 подружь не хотѣло жити разомъ, а въ р. 1889 ще бôльше, бо 15.217 На сто розведеныхъ подружь було 10 межи капіталістами, 11 межи властителями земскими, 17 межи слугами, 20 межи купцями, а 52 межи робôтниками. У Франціи и въ Швайцаріи замѣтили, що коли жѣнки просять о розводъ, то подають до того причины далеко розумнѣйшѝ, нѣжь мужчины. Въ Швайцаріи вôдъ року 1886 до 1889 було 5432 подань о розводъ. Зъ нихъ 1423 вносили мужь и жѣнка, 1376 самъ мужь, а 2633 сама жѣнка. Зъ того можна бы дôйти до высновку, що тамъ подружне житє скорше надоѣдає жѣнцѣ, якъ мужеви, або що мужѣ такѝ — до нѣчого....

— **Новôсть** вынайшли Нѣмцѣ, бо они знають, якъ добувати грошѣ зъ чужои кешенѣ. Новôсть така: Неоденъ бы радъ вôдвыкнути вôдъ куреня циґаръ и папѣросôвъ, а не може, бо не має нѣчого натомѣсть. Отже що на то вымыслили? По склепахъ продають теперь циґара зъ — дерева, вложенѝ въ циґарничку, въ котру впускає ся кôлька крапель соснового олѣйку. То має держати ся въ устахъ и то має бути и здорове и практичне... Намъ здає ся, що такій припрядъ зовсѣмъ не поможе. Коли хто хоче вôдвыкнути вôдъ куреня, мусить собѣ передовсѣмъ то твердо постановити, а замѣсть тютюну може для смаку въ устахъ ѣсти овочѣ по всякôй бôльшôй ѣдѣ, бо то и приємнѣйше и здоровѣйше. А якъ нема овочѣвъ, то треба обôйти ся смакомъ.

Господарство, промыселъ и торговля

— **Станъ воздуха за минувшѝ добы** числячи вôдъ 12 год. въ полудне дня 15 липня до 12 год. въ полудне дня 17 с. м. середна теплота була + 15·6° Ц., найвысша + 24·0° Ц. въ суботу по пол.), найнизша + 17·0° Ц. въ ночи. Барометеръ иде въ гору (759). Вѣтеръ буде захôдный, середный, теплота пôднесе ся до + 19·0° Ц., небо буде переважно захмарене, малый дощь, впрочôмъ погода.

— **Цѣна збôжа у Львовѣ** дня 15 с. м.: пшениця 8·75 до 8·80; жито 6·50 до 6·75; ячмѣнь 5·25 до 6·—; овесъ 6·25 до 6·75; рѣпакъ 13·50 до 14·—; горохъ 6·75 до 9·50; вика 5·75 до 6·—; насѣнє льняне —·— до —·—; бôбъ 7·25 до 10·—, бобикъ 5·75 до 6·—; гречка —·— до —·—; конюшина червона 62·— до 70·—; бѣла 65·— до 75·—; шведска —·— до —·—; кминокъ —·— до —·—; анижъ —·— до —·—; кукурудза стара —·— до —·—; нова —·— до —·—; хмѣль —·— до —·—; спірітусъ готовый 15·25 до 15·40

ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 17 липня. Ґр. Кальнокій выѣхавъ вчера рано до своихъ посѣлостей на Моравѣ.

Кіль 17 липня. Вчера рано приѣхавъ тутъ цѣсарь Вільгельмъ и заразъ удавъ ся на корабель „Гогенцоллернъ“.

Парижъ 17 липея. Правительство францускє наказало свому репрезентантови въ Бангкокъ запротестувати у сіямского правительства противъ остpѣлювания французского корабля, чимъ нарушено межинародне право.

Константинополь 17 липня. Зъ автентичного жерела доносять, що вѣсть о зъѣздѣ россійского царя зъ султаномъ єсть безосновна.

великихъ мѣстахъ, якъ: въ Парижи, Лондонѣ, Вѣдни, Будапештѣ и т. д. Керницѣ тѝ мають нинѣ головно двояку цѣль: або добути чисту и здорову воду до питя, або теплу воду до купелѣвъ, якъ въ шпитали Ґренель въ Парижи и въ мѣскôмъ лѣску въ Будапештѣ. Въ сѣмъ послѣднôмъ мѣстѣ выверчено артезійску керницю на 960 метрôвъ глубоку и добуто теплу воду, але єѣ верчено ажь десять лѣтъ. Нинѣ выбѣгає зъ руръ тои керницѣ такъ тепла вода, що має ажь 50 степенѣвъ Цельзія. Лондоньскѝ керницѣ артезійскѝ давали вже въ 1838 р. 6 міліонôвъ ґальонôвъ (ґальонъ має 4 и пôвъ літра) отже 27 міліонôвъ літрôвъ воды на день, а въ 1851 р. давали вже въ двоє бôльше. Найглубшу у Вѣдни артезійску керницю выверчено въ 1887 р. въ бровари Куфнера въ Отакрінґу. Керниця та єсть 254 метрôвъ глубока, отже сягає кôлька метрôвъ низше, якъ поверхня Адрійского моря, и доставляє воду лишь для бровара.

Але коли вже бесѣда про верчене въ земли, то треба згадати, що найглубшу мабуть въ Европѣ дѣру въ земли выверчено въ Шлядебахъ, коло Мерзебурґа въ прускôй провінціи Саксонія; она єсть ажь на 1748 метрôвъ (майже 940 сяжнѣвъ) глубока. Первѣстно вертѣло тую приватне предприємство за каінітомъ, а коли вывертѣло вже було на якихъ тысячь метрôвъ глубоко, перейняло вôдъ него дальшу роботу пруске правительство для науковыхъ цѣлей. Розходило ся о то, щобы розвѣдатись, яке єсть тепло въ серединѣ землѣ. Доси бувъ такій поглядъ, що коли вкопувати ся въ землю по 100 стôпъ чимъ разъ глубше, то прибуває за кождый разъ одень степень тепла. Выходило бы зъ того, що на сподѣ тои дѣры повинно бути около 64 степенѣвъ Цельзія тепла; тымъ часомъ показало ся, що тамъ було несповна 50 степенѣвъ тепла. Найглубшу дѣру въ земли на цѣлôмъ свѣтѣ выверчено въ Ст. Люй въ пôвнôчнôй Америцѣ, але не добуто зъ неѣ воды; она стоить порожна.

Теперь вже нема майже цивілізованого краю на земли, де бы не верчено артезійскихъ керниць, а ужитокъ ихъ єсть великій. Однѝ, якъ вже сказано, дають добру и здорову воду до питя, другѝ дають теплу воду до купелѣвъ и огрѣваня. Теплою водою зъ артезійскихъ керниць пôдпускають въ зимѣ млынôвки и лотоки якъ н. пр. въ Гайльбронѣ, щобы вода не мерзла и колеса не обмервали; также огрѣвають нею теплôвнѣ, саджавки и рыбнѝ ставки. Де вода зъ такои верченои керницѣ бє дуже сильно въ гору, то уживають єѣ до обертаня колѣсъ въ млынахъ або поменшихъ машинъ. Можуть наконець бути и такѝ керницѣ артезійскѝ, що суть въ долинѣ отвертѝ и втягають воду въ себе та вôдпроваджують єѣ, якъ н. пр. въ Ст. Дені коло Парижа, але о тôмъ скажемо пôзнѣйше.

(Дальше буде.)

Курсъ львôвскій

зъ дня 15 липня 1893.

	платять зр.	кр.	жадають зр.	кр.
I. Акціи за штуку.				
Банку гіп. гал. по 200 зр.	360	—	—	—
Банку кред. гал. по 200 зр.	—	—	215	—
2. Листы заставнѝ за 100 зр.				
Банку гіп. 5% льос. въ 40 лѣт.	101	20	101	70
„ „ 5% выльос. въ 10% прем.	110	—	110	70
„ „ 4½% льос. въ 50 лѣт.	100	—	100	70
Банку краєв. 4½% льос. въ 51 лѣт.	100	50	101	20
Тов. кред. 4% I еміс.	98	50	—	—
„ „ 4% льос. въ 41½ лѣт.	98	25	—	—
„ „ 4½% льос. въ 52 лѣт.	100	—	100	70
„ „ земск. 4% льос. въ 56 лѣт.	98	50	—	—
3. Листы довжнѝ за 100 зл.				
Гал. Зав. кред. сел. въ лікв. (6%) 3%	—	—	—	—
„ „ „ „ „ „ (5%) 2½%	—	—	—	—
Общ. р. кр. Зав. для Гал. и Бук. въ лікв.	50	—	—	—
4. Облиґи за 100 зр				
Индемніз. гал. 5%	—	—	—	—
Гал. фонд. проп. 4%	97	90	98	60
Облиґи комун. Банку кр. 5% I еміс.	—	—	—	—
„ „ „ „ 5% II „	102	25	—	—
Позич. кр. въ р. 1873 по 6%	105	—	—	—
„ „ „ „ 1883 по 4½%	100	40	101	—
„ „ „ „ 1891 по 4%	96	20	—	—
5. Льосы				
Мѣста Кракова	23	—	25	—
„ Станіславова	39	50	42	50
Льосъ черв. хреста австр. (курсъ вѣд.) по 10 зр.	18	50	18	90
Льосъ черв. хреста угорск. (курсъ вѣд.) по 5 зр.	—	—	—	—
6. Монеты.				
Дукатъ цѣсарскій	5	82	5	92
Рубель паперовый	1	29½	1	31—
100 марокъ нѣмецкихъ	60	35	61	—

Рухъ поѣздôвъ зелѣзничихъ

важный вôдъ 1 червня 1893.

Вôдходять до

	Поспѣшный		Особовый			
Кракова	3·01	10·41	5·26	11·11	7·36	—
Пôдволочискъ	6·44	3·20	10·16	11·11	—	—
Пôдвол. Пôдзам.	6·54	3·32	10·40	11·33	—	—
Черновець	6·36	—	10·36	3·31	10·56	—
Стрыя	—	—	10·26	7·21	3·41	8·01
Белзця.	—	—	9·56	7·21	—	—

Приходять зъ

	Поспѣшный		Особовый			
Кракова	3·08	6·01	6·36	9·41	9·35	—
Пôдволочискъ	2·48	10·02	6·21	9·46	—	—
Пôдвол. Пôдзам.	2·34	9·46	9·21	5·55	—	—
Черновець	10·10	—	7·11	7·59	12·51	—
Стрыя	—	—	1·08	9·06	9·52	2·38
Белзця.	—	—	8·16	5·26	—	—

Вôдъ дня 20 мая курсують що день ажь до вôдкликаня, поѣзды прогульковѝ до Бруховичь и Зимнои Воды. Вôдъѣздъ до Бруховичь о год. 3 мін. 5 пополудни; поворотъ о год. 8 мін. 58 вечеромъ. — Вôдъѣздъ до Зимнои Воды о год. 4 мін. 13 по полудни; поворотъ о год. 6 мін. 22 и о год. 9 мін. 27.

Числа товстѝ, означають пору нôчну вôдъ 6 год. вечеромъ до 5 год. 59 мін. рано.

Часъ львôвскій; рôвнить ся о 35 мінутъ вôдъ середно-европейского (зелѣзничого): коли на зелѣзници 12 год., то на львôвскôмъ годиннику 12 год. и 35 мін

За редакцію вôдповѣдає **Адамъ Креховецкій**.

Зъ друкарнѣ В. Ловиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.